

Vonalak a térben

Szabó Viola

Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző kar

Képi Ábrázolás BA 5. évfolyam

Héjja János grafikus

Az alapötlet/kiindulási pont a magyar népművészet volt, azon belül leginkább a klasszikus népi motívumok, szövésminták geometrikus formavilága, ritmusossága, szellemisége. Alapvető különbség a szövésminták merőleges formavilágával szemben, hogy én egy, a modern grafikákban gyakran használt axonometrikus formavilágot használtam kiindulópontként. Munkám fő alkotóeleme a vonal. A vonal az egyik alapvető eszközünk a vizuális közlés elemei között. A vonalak sűrűségével és ritkaságával azt a dinamikát igyekeztem érzékeltetni, ami egyaránt jelen van a népművészetünkben, gondolva a népzene, néptáncra, népi motívumainkra. Ez a szerkezeti struktúra határozta meg az általam használt/húzott vonalak irányát és helyzetét. A létrehozott rács/grid sűrűségének tetszőlegesen változtatható sűrűségével tág határok között változtathatom a kompozícióim részletességét. Az installációt megelőzően először szabadkézi rajzokat/vázlatokat készítettem, majd a legjobb kompozíciókat plakátként is megvalósítottam. A plakátokon jól működő kompozíciókat később különböző módokon térbeli makettekkel is kiegészítettem. Kísérleteztem például üveggel az áttetszőség miatt, mely kibővíti a lehetséges nézőpontokat a folyamatosan változó vonalhelyzetek, sűrűségek miatt. Az építészettel kapcsolatba hozva, kisebb léptékváltással a kompozíciókat kisebb belső térben is létrehoztam, melynek eredményeképp a térérzet jelentősen fokozódott.

A vonal

A vonal a képzőművészet egyik alapvető eszköze. Míg az építészetben a vonal két tér határát húzza meg, a rajzban és a sokszorosító grafikában ez az egyetlen kifejezési eszköz. A vonal nagyszerűsége és titka abban van, hogy formákat lehet vele létrehozni. Vonalak segítségével sokmindent ki tudunk fejezni, mint például formákat, ritmust, dinamikát. Ezt a kifejezést segíti a vonalak többféle tulajdonsága: hosszúság, vastagság, szín, kitöltöttség, egyenes vagy görbült, iránya, változékonysága, nyílt vagy zárt, egymáshoz való viszonyuk.

Ha a kétdimenziós felületen több egyenes vonal van, sokféle eset lehetséges. A vonalak lehetnek egymással párhuzamosak, ekkor egy ismétlődő ritmust hoznak létre. Ha a vonalak egymással nem párhuzamosak, a térbeliség hamis illúzióját kelthetik, ráirányítják a figyelmet egy adott térrészre, vagy behatárolnak egy felületet. Ha sátirozzuk a köztük kialakuló részt, azzal anyagi

voltára is utalhatunk, vagy akár árnyékot is rajzolhatunk. Ilyenkor a vonalak már foltokat alkotnak, és a kétdimenziós felületből akár háromdimenziós, térbeli alakzatokká válnak.

Alkotásomban is megfigyelhető a vonalak és nyilak által generált feszültség, ritmusosság és dinamika. A vonalak síkbeliek, de mégis kialakul egy térbeli élmény. A különböző vonalak találkozási pontja, szögállása térbeliséget fejez ki.

Az installáció

A kompozíció kisebb belső térben való megalkotásánál több szempontot is figyelembe kellett vennem. Először is milyen anyagot használjak az adott falfelületen, ami oda is rakad a falra és nem is árt neki. Az első megoldásom a sima szigetelő szalag volt. Ez a fajta megoldás azért is volt jó, mert a vonalak vastagsága jól érzékeltette a dinamikát, ritmusosságot. Ez jó megoldásnak tűnt, de a ragasztást követően huzamosabb ideig nem működött. Az alkotási folyamat közben felmerült a lehetőség, egy bizonyos ideig mozgó installáció megalkotására. Erről a folyamatról készült is egy videó, amelyben jól érzékelhető ez az elmúlás, ciklusosság. A szigorú, határozott kompozíció fokozatosan megszűnik, míg végül teljesen eltűnik. A felvett videóanyag az installáció felragasztását követően kezdődik és a falról való teljes levállással végződik. Ez a folyamat nagyjából 7 óra hosszán keresztül tartott. A felvett videóanyagot sokszorosára gyorsítottam, így a 7 órás anyagból egy 3 perces videót készítettem. Ezt a videót a kiállítóterben a lehetőségekhez mérten egy kisméretű monitoron ismétlődve, folyamatosan vetítésre került. Ez a videó egy nagyobb kivetítőn vagy projektoron sokkal hatásosabb lenne.

Viszont fontosnak tartottam, hogy legyen egy olyan munka is, ami nem esik le a falról, hanem szépen, feszesen ott is marad. Erre azért is volt szükség, hogy egy kiállítás időtartamáig tartós legyen ez a kompozíció. A második anyagpróbálkozásom szintén szigetelőszalag volt, de ez egy speciálisabb szalag, mivel szövet alapú, melynek köszönhetően felragasztás során nem nyúlik. Ez a fajta szigetelőszalag viszont szélesebb formában kapható, így kisebb módosításokat kellett végezni a kompozíciót nézve, de a dinamika, ritmusosság ugyan olyan jól működött, mint az első számú anyaghasználat során. Mivel a fal is rendelkezik egy bizonyos faktúrával ezért a textil alapú szigetelőszalaggal természetesebb hatást keltett. Még erős megvilágításnál sem fénylik, matt hatását megtartja és a létrejövő árnyékokkal fokozza a dinamikát.

Az első felragasztás egy úgynevezett teszt felragasztás volt, ahol kísérleteztem az anyaggal és a kompozícióval. A második felragasztásnál már az axonometrikus térháló került fel, ahol a 3 fő irányt használtam. Az első kísérletet leszámítva a további ragasztások már szerkesztettek voltak.

Felragasztva a végleges, feszes kompozíciót teljesen más hatást keltett, mint a korábbi plakátokon illetve maketteken. A rövid és hosszú vonalak váltakozása abszolút térbeli hatást keltett. Mivel a kompozíció egy belső tér sarki részében került kiállításra ezért nem teljesen körbejárható az alkotás, viszont mégis többnézetű a mű. Minden egyes nézőpont más és más, továbbá mozgás közben fokozódik a ritmikusság. Megfelelő világítás mellett a kompozíció „elvállik” a faltól lebegő érzetet keltve. Miközben valójában csupán két ponton nem érintkezik a fallal.